

נייר עמדה לקראת דיון בוועדת חוקה חוק ומשפט ביום 13.11.2012 בהצעת חוק ההוצאה לפועל (תיקון מס' 40) (מסלול מזונות), התשע"ב-2012

מרכז רקמן מברך על יוזמת החקיקה שבנדון. אמנם, אין מדובר בפתרון האופטימאלי. המטרה הסופית של המהלכים לשינויי חקיקה בנושא זה חייבת להיות הגנה מוחלטת על נשים וילדים הזכאים למזונות מפני התהליך המייגע של גביית החובות השייכים להם. עם זאת, אנו רואות בהצעת החוק ציון דרך משמעותי לקידום זכויותיהם. על מנת להביא למיצוי מרבי של מסלול המזונות המוצע (להלן: מסלול המזונות) יש לבצע מספר שינויים:

ראשית, כאמור בדברי ההסבר, מטרת החוק היא לסייע לזוכים פרטיים שיש להם היכולת לנהל את התיק בצורה נכונה שתניב גבייה. על מנת להבטיח כי מסלול המזונות יהיה נגיש לכל אותם זוכים פרטיים ומתוך הכרה בכך שהמשאבים מוגבלים והעברת כלל התיקים למסלול זה עלולה לגרום לעומס כבד, חשוב לקבוע בחוק או בתקנות, **עדיפות לביצוע תיקי הזוכים הפרטיים במסלול המזונות על פני תיקי הביטוח הלאומי.**

סעיף 20א:

הגדרת "זוכה" בסעיף זה מצומצמת רק לזוכים אשר אינם מתגוררים עם החייב ובכך עלולה לסגור את מסלול המזונות דווקא בפני נשים הזקוקות לו במיוחד, כגון נשים המצויות בהליכי גירושין אך נאלצות להוסיף ולהתגורר עם בני-זוג מכיוון שאין להן כל אפשרות מגורים אחרת בשל אילוצים כלכליים. צמצום ההגדרה אינו מתיישב עם הרציונאל העומד מאחורי הצעת החוק, אשר מבקש להקל על הזוכים במסלול מזונות לגבות את חובה. אנו מודעות לחשש העומד בבסיס ההגדרה, מפני ניסיונות ליצור חוב מזונות פיקטיבי שתכליתו הברחת נכסים אך יש לזכור כי "פסק דין למזונות" מתקבל רק לאחר קיומו של הליך שיפוטי אשר חזקה כי בוררו במסגרתו כלל הטענות, לרבות האפשרות לטענות שווא. לפיכך מוצע להגדיר "זוכה" בנוסח הבא – "מי שפסק דין למזונות ניתן לזכותו, או לזכות ילדו הקטין הנמצא בהחזקתו אף אם אינו עמו, אף אם אינו עמו".

הגדרת "ילד קטין" כוללת גם "קטין מאומץ" וגם "ילד בגיר שאינו מסוגל לכלכל את עצמו". חשוב לוודא כי הגדרה זו אינה מוציאה מתחולת החוק ילדים בגירים אשר פסק דין למזונות ניתן לטובתם והם עובדים בשכר אך עדיין זקוקים לכספי המזונות כדי להתקיים.

הגדרת "פסק דין למזונות" קובעת כי ניתן יהיה לפעול במסגרת מסלול המזונות רק כאשר מדובר בפסק דין שלפיו "חייב אדם לשלם מזונות לילדו הקטין". הגדרה זו אינה כוללת פסקי דין למזונות אשה או פסקי דין המחייבים אדם שאינו הורה הקטין (למשל סבו וסבתו) במזונות. יצוין כי במקרה שהזוכה הינו המוסד לביטוח לאומי, הרי שכל פסק דין למזונות ניתן לביצוע במסלול המזונות. להבחנה זו אין כל הצדקה. מזונות אשה, או מזונות שנפסקו לטובת נכד, חשובים והכרחיים עבור הזכאי להם, בדיוק כמו מזונות ילדים, והליך גבייתם דורש אף הוא ייעול ושיפור. יתרה מכך, עולה חשש כי זכות שיפוט להוצאה לפועל לצורך גביית החוב שנפסק לטובתן, יירתעו מניהול שני הליכים במקביל – חוב בגין מזונות ילדים במסלול המזונות וחוב בגין מזונות אשה במסלול הרגיל – וכתוצאה מכך יזנחו את גביית חוב מזונות האשה.

סעיף 20ב:

FOUNDERS

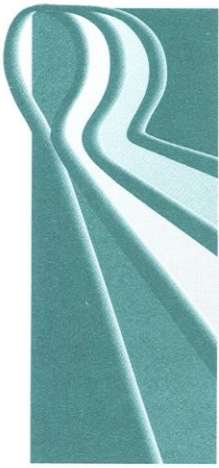
- S. Daniel & Ewa Abraham
- Joseph Alexander Foundation
- Stephen Schwartz - Brookdale Foundation Group
- Aharon & Rachel Dahan
- Charles Dimston
- Jesselson Family
- Mordecai & Monique Katz
- Gershon & Carol Kekst
- Rose & Louis Klosk Fund
- Sisel Klurman
- Don & Jane Stern Lebell
- Evelyn Gruss Lipper
- Bernard & Estelle Marcus
- Dennis Mehiel
- Jack & Gitta Nagel
- Joyce Saffir
- Irving & Helen Schneider
- John & Marianne Slade
- Abraham Spiegel
- Jerome & Ellen Stern
- Sigmund & Rose Strochlitz

הפקולטה למשפטים
אוניברסיטת בר-אילן
רמת גן 52900
טל: 03-5318895
פקס: 03-7360499

The Faculty of Law
Bar-Ilan University
Ramat Gan 52900
Tel: 972-3-5318895
Fax: 972-3-7360499

E-mail: rackman.center@mail.biu.ac.il
www.law.biu.ac.il/rackmancenter

סעיף 20 קובע כי מסלול המזונות יוקם בהוראת שעה למשך שש שנים. בדברי ההסבר נאמר כי לקראת תום התקופה תיבחן יעילותו של המסלול. לצורך כך, מוצע לקבוע בחוק הוראות אופרטיביות בנוגע לאיסוף הנתונים הדרושים לצורך ביצוע מחקר מקיף והערכה יסודית. בפרט, מוצע לקבוע כי יוקצו משאבים וכוח אדם ברשות ההוצאה לפועל לצורך כך וכי ייאסף מידע בנוגע למספר הזוכים הפרטיים שקיבלו את כספם במסלול המזונות, בהשוואה למסלול הרגיל, מפולח לפי סוגי התביעות (מזונות אשה, מזונות ילדים), פרטים אודות הזוכה (מצב סוציו-אקונומי, אזור מגורים, גיל), אורך ההליך ועוד.

סעיף 20ז:

ס"ק (א) קובע כי על הזוכה לדווח על כל תקבול שקיבל מהחייב על חשבון החוב. לצורך ביצוע הדיווח, על הזוכה להגיע בעצמו לסניף ההוצאה לפועל, ואין אפשרות כי הדיווח יעשה על ידי שליח, מיופה כוח או עורך דין ו/או באמצעות משלוח בדואר. הדבר מקשה מאוד על הזוכים, שכן מדובר באובדן זמן רב, לעיתים עד כדי אובדן יום עבודה. בעיה זו מתגברת במיוחד לנוכח העובדה כי רוב הזוכות הינן נשים המצויות לעיתים במצב סוציו-אקונומי נמוך. מוצע להוסיף בסעיף זה את האפשרות למסירת הודעה על ידי עורך דין מייצג או מיופה כוח.

ס"ק (ב) מאפשר שיקול דעת בלתי מוגבל לרשם ההוצאה לפועל להשהות הליכים "כל עוד לא מסר הזוכה את המידע כנדרש". על מנת למנוע פגיעה בזוכה, מוצע להוסיף כי על הרשם ליידע את הזוכה אודות ההשהיה ולנמק את החלטתו. כמו כן מוצע להדגיש את זכות הזוכה להשיג על החלטה זו בהליך המתאים לכך.

סעיף 20ט:

ס"ק (א)1 קובע כי לרשם ההוצאה לפועל סמכות להחליט כי אין תועלת בהמשך הליכי הגבייה במסלול מזונות ולהעביר את התיק למסלול הרגיל. מוצע להוסיף פירוט של הטעמים בגינם עשוי הרשם לקבוע כאמור וכן לקבוע כי על הרשם לנמק החלטתו בהתאם.

ס"ק (ג) סיפא מורה כי "הודעה כאמור לא תשלח לזוכה אם התיק הועבר למסלול הרגיל לפי בקשתו". ואולם, גם לזוכה אשר ביקש להעביר את תביעתו למסלול הרגיל חשוב לדעת כי בקשתו מולאה כראוי. לפיכך, מוצע לקבוע בסעיף כי בכל מקרה בו התיק הועבר למסלול רגיל, בין לבקשת הזוכה ובין לאור החלטת רשם ההוצאה לפועל על כך הודעה לזוכה.

סעיף 20כ:

סעיף זה קובע כי זוכה בתיק המבוצע במסלול המזונות, אינו זכאי לשכ"ט עו"ד אלא מטעמים מיוחדים שיירשמו. ההיגיון העומד מאחורי סעיף זה ברור, מאחר ובמסלול המזונות מצטמצמת למינימום מעורבותו של הזוכה בניהול ההליך. עם זאת, חשוב לזכור כי לרוב מדובר בנשים הנמצאות במצב כלכלי קשה ואשר אינן בקיאות בהליכים המשפטיים הרלוונטיים. לכן יתכן שיידרשו לסיוע של עו"ד ולו רק כדי להתחיל את הליך ההוצאה לפועל ולבחור במסלול המזונות. לפיכך מוצע להפוך את החזקה ולקבוע כי בנסיבות בהן מצא הרשם שהזוכה אינו זכאי לשכ"ט עו"ד, רשאי הוא להימנע מלפסקם, מטעמים שיירשמו.

FOUNDERS

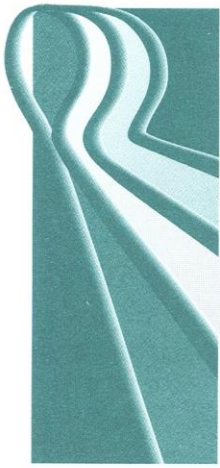
S. Daniel & Ewa Abraham
Joseph Alexander Foundation
Stephen Schwartz -
Brookdale Foundation Group
Aharon & Rachel Dahan
Charles Dimston
Jesselson Family
Mordecai & Monique Katz
Gershon & Carol Kekst
Rose & Louis Klosk Fund
Sisel Klurman
Don & Jane Stern Lebell
Evelyn Gruss Lipper
Bernard & Estelle Marcus
Dennis Mehiel
Jack & Gitta Nagel
Joyce Saffir
Irving & Helen Schneider
John & Marianne Slade
Abraham Spiegel
Jerome & Ellen Stern
Sigmund & Rose Strochlitz

הפקולטה למשפטים
אוניברסיטת בר-אילן
רמת גן 52900
טל: 03-5318895
פקס: 03-7360499

The Faculty of Law
Bar-Ilan University
Ramat Gan 52900
Tel: 972-3-5318895
Fax: 972-3-7360499

E-mail: rackman.center@mail.biu.ac.il
www.law.biu.ac.il/rackmancenter

המרכז לקידום מעמד האישה ע"ש רות ועמנואל רקמן

THE RUTH AND EMANUEL RACKMAN CENTER FOR THE ADVANCEMENT OF THE STATUS OF WOMEN

FOUNDERS

S. Daniel & Ewa Abraham
Joseph Alexander Foundation
Stephen Schwartz -
Brookdale Foundation Group
Aharon & Rachel Dahan
Charles Dimston
Jesselson Family
Mordecai & Monique Katz
Gershon & Carol Kekst
Rose & Louis Klosk Fund
Sisel Klurman
Don & Jane Stern Lebell
Evelyn Gruss Lipper
Bernard & Estelle Marcus
Dennis Mehiel
Jack & Gitta Nagel
Joyce Saffir
Irving & Helen Schneider
John & Marianne Slade
Abraham Spiegel
Jerome & Ellen Stern
Sigmund & Rose Strochlitz

הפקולטה למשפטים
אוניברסיטת בר-אילן
רמת גן 52900
טל: 03-5318895
פקס: 03-7360499

The Faculty of Law
Bar-Ilan University
Ramat Gan 52900
Tel: 972-3-5318895
Fax: 972-3-7360499

E-mail: rackman.center@mail.biu.ac.il
www.law.biu.ac.il/rackmancenter